

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/41/2021
Identifikačné číslo spisu:	6416209466
Dátum vydania rozhodnutia:	27.02.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6416209466.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ B. Q. W., bývajúceho v S.D., B. XXX/XX a 2/ B. W., bývajúcej v S.D., B. XXX/XX, proti žalovanej Všeobecná úverová banka, a. s., so sídlom v Bratislave, Mlynské nivy 1, IČO: 31 320 155, zastúpenej ČERNEJOVÁ & HRBEK, s. r. o. so sídlom v Bratislave, Kýčerského 7, vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 22C/292/2016, o určenie, že nehnuteľnosť nie je zaťažená záložným právom, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 24. júna 2020, sp. zn. 13Co/136/2019-172, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 24. júna 2020 sp. zn. 13Co/136/2019-172 z r u š u je a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 13. marca 2019 č. k. 22C/292/2016-141 žalobu zamietol (I. výrok); žalovanej priznal právo na náhradu trov konania proti žalobcom 1/ a 2/ v rozsahu 100 % (II. výrok); zrušil neodkladné opatrenie nariadené uznesením č. k. 22C/292/2016-19 zo 14. novembra 2016 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14Co/136/2017-62 z 12. mája 2017. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že 15. decembra 2009 medzi žalovaným ako záložným veriteľom a žalobcami ako záložcami bola uzatvorená Zmluva o zriadení záložného práva č. Z 23806-09 k predmetnej nehnuteľnosti. Zmluvou o zriadení záložného práva bola zabezpečená pohľadávka zo zmluvy o poskytnutí HypoPôžičky z 15. decembra 2009, uzavretej medzi žalovaným ako veriteľom a žalobcami ako spoludlžníkmi. Účastníci sa dohodli, že záložný veriteľ je oprávnený predat' záloh na verejnej dražbe. Vlastníkom predmetných nehnuteľností je v podiele 1/1 žalobkyňa 2/. V časti C listu vlastníctva č. XXXX sa pod poradovým č. 20 uvádza: Pod V 942/2009 sa zriaďuje záložné právo na nehnuteľnosti - byt č. 7 na 1. p., vchod 10 + podiel 6237/118608 na spoločných častiach a zariadeniach domu v prospech oprávneného: Všeobecná úverová banka, a.s., Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, IČO: 31 320 155. Úver bol vyhlásený za splatný v celosti dňa 6. marca 2013 v sume 35 995,73 eur. V poznámke na LV č. XXXX je oznámenie o začatí výkonu záložného práva záložným veriteľom (Všeobecná úverová banka, a.s. Mlynské nivy 1, Bratislava, IČO: 31 320155) predajom nehnuteľností formou dobrovoľnej dražby v zmysle ustanovení zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách (zapísané 7. júna 2013). Ďalej sa na LV č. XXXX

poznamenalo oznámenie o konaní dobrovoľnej dražby - v zmysle § 17 ods. 5 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách (dražobník Aukčný Dom, s.r.o., Pribinova 462/84, 920 01 Hlohovec). Zistený skutkový stav súd prvej inštancie posudzoval podľa § 100 ods. 1 a 2, § 112 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) a § 137 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Okresný súd dospel k záveru, že na podaní žaloby, ktorá je žalobou podľa § 137 písm. c/ CSP, t.j. o určení, či tu právo je alebo nie je, existuje naliehavý právny záujem, pretože len takou žalobou žalobca môže odstrániť neistotu vzťahu strán sporu a vytvoriť tak pevný základ pre jeho usporiadanie (Najvyšší súd Českej republiky rozsudok sp. zn. 21Cdo/2185/2009, sp. zn. 21Cdo/810/2013). V prípade dôvodne vznesenej námietky premlčania záložného práva zo strany záložcu, ktorým bola v danom prípade žalobkyňa 2/ sa mohol žalobca úspešne domáhať určenia, že nehnuteľnosti, na ktoré sa záložné právo vzťahovalo, už nie sú záložným právom zaťažené, keďže bola výlučnou vlastníčkou zálohu. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca 1/ nie je vecne aktívne legitimovaný na podanie predmetnej žaloby, pretože nie je vlastníkom (ani spoluvlastníkom) nehnuteľnosti, na ktorej viazne záložné právo, preto žalobu žalobcu 1/ zamietol. Zistil, že v marci 2013 sa stala pohľadávka žalovaného z úverovej zmluvy voči žalobcom 1/ a 2/ predčasne splatnou a žalovaný začal v súlade so zmluvou výkon záložného práva, čo bolo zapísané na LV dňa 7. júna 2013, formou predaja zálohu na verejnej dražbe podľa zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách. Žalovaný oznámil žalobcom začatie výkonu záložného práva. Vzhľadom na uvedené v čase začatia výkonu záložného práva nebola premlčaná ani zabezpečená pohľadávka, atedapodľa ustanovenia § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka nemohlo byť premlčané ani záložné právo. Okresný súd aplikoval na premlčaciu lehotu trojročnú premlčaciu dobu podľa Občianskeho zákonníka a nie štvorročnú podľa Obchodného zákonníka, keďže daný zmluvný vzťah medzi stranami sporu považoval za vzťah občiansko-právny, keďže jeho účastníkmi boli spotrebitelia. Všeobecná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo objektívne vykonať po prvý raz. Žalovaný oznámil žalobcom listom zo 6. marca 2013, že vyhlasuje splatnosť celého úveru jednorázovo dňom 6. marca 2013. Premlčaniu podlieha záložné právo v trojročnej premlčacej dobe, ktorá začína plynúť odo dňa, keď vzniklo právo na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu. Najskôr dňom 7. marca 2013 mohol žalovaný uplatniť svoje právo uspokojiť sa zo zálohu prvýkrát. Keď bolo v katastri nehnuteľností zapísané dňa 7. júna 2013 začatie výkonu záložného práva, žalovaný toto svoje právo uplatnil včas, teda nemohlo dôjsť k premlčaniu záložného práva a preto okresný súd žalobu zamietol. Uplatnením práva sa podľa § 112 Občianskeho zákonníka plynutie premlčacej doby prerušuje (teda premlčacia doba neplynie). Žalovaný si svoje právo riadne uplatnil a v jeho uplatnení pokračoval, následne bolo na návrh žalobcom rozhodnutím súdu z 12. mája 2017 nariadené neodkladné opatrenie, ktorým bolo žalovanému zakázané nakladať s predmetnou nehnuteľnosťou, čo však nemohlo byť v žiadnom prípade na ujmu žalovanému. Okresný súd dospel k záveru, že žaloba žalobcov 1/ a 2/ nebola dôvodná, právo žalovaného z uvedených dôvodov nebolo premlčané. O trovách konania okresný súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP a priznal žalovanému náhradu trov konania proti žalobcom 1/ a 2/ v rozsahu 100 %. Keďže žaloba bola zamietnutá, okresný súd podľa § 335 CSP neodkladné opatrenie nariadené po začatí konania vo veci samej aj bez návrhu zrušil rozhodnutím, ktorým žalobu zamietol (nariadené neodkladné opatrenie č. k. 22C/292/2016-19 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14Co/136/2017-62 z 12. mája 2017).

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobcu 2/ rozsudkom z 24. júna 2020 č. k. 13Co/136/2019 zmenil rozsudok Okresného súdu Žiar nad Hronom z 13. marca 2019 č. k. 22C/292/2016-141 vo vzťahu k žalobcovi 2/ vo výroku I. tak, že určil, že nehnuteľnosti evidované Okresným úradom Banská Štiavnica, kat. odbor, zapísané na LV č. XXXX, kat. územie S.D., Obec Banská Štiavnica, okres Banská Štiavnica: - byt č. 7, na prvom poschodí, vchod 10, Mierova ul. v bytovom dome súp. č. XXX na pozemku reg. C parc. č. XXXX vo výmere XXX mX, zastavané plochy a nádvoria, - podiel prislúchajúci k bytu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a spoluvlastnícky podiel k pozemku reg. C parc. č. XXXX vo výmere 290 m2 - zastavané plochy a nádvoria vo veľkosti podielu XXXX/XXXXXX; nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovaného Všeobecnej úverovej banky, a. s., skrátený názov VÚB, a. s. so sídlom Mlynské Nivy 1, Bratislava 829 90, IČO: 31 320 155 na základe zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti č. Z 23806-09 (I. výrok); zmenil rozsudok v napadnutej časti výroku II., tak že žalovaný

je povinný zaplatiť žalobcovi 2/ náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100% do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške (II. výrok; zrušil rozhodnutie vo vzťahu k žalobcovi 2/ vo výroku III, ktorým súd prvej inštancie zrušil neodkladné opatrenie nariadené uznesením č. k. 22C/292/2016 - 19 zo dňa 14.11.2016 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14Co/136/2017 - 62 zo dňa 12.05.2017 (III. výrok), žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 2/ náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia (IV. výrok). Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v prípade dôvodne vznesenej námietky premĺčania záložného práva zo strany záložcu, ktorým bola žalobkyňa 2/ malo za následok, že žalobca sa mohol úspešne domáhať určenia, že nehnuteľnosti, na ktoré sa záložné právo vzťahovalo, už nie sú záložným právom zaťažené. V prejednávanej veci bola zabezpečená pohľadávka zo spotrebiteľského záväzkového vzťahu, ktorá sa stala splatnou v celosti 6. marca 2013. Dňa 7. marca 2013 začala plynúť 3-ročná premĺčacia lehota zabezpečenej pohľadávky a tiež záložného práva, ktorá skončila dňom 7. marca 2016, keďže nebolo tvrdené, že by zabezpečená pohľadávka, uspokojenie zo zálohu boli priznané súdom alebo u iného orgánu, písomne uznané. Bolo zrejmé, že k vykonaniu záložného práva do 7. marca 2016 nedošlo. Súd prvej inštancie mal za to, že keď bolo v katastri nehnuteľností zapísané dňa 7. júna 2013 začatie výkonu záložného práva, žalovaný toto svoje právo uplatnil včas, teda nemohlo dôjsť k premĺčaniu záložného práva, keďže podľa § 112 Občianskeho zákonníka plynutie premĺčacej doby sa prerušuje (teda premĺčacia doba neplynie). Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie vec nesprávne posúdil, keď uzavrel, že záložné právo nie je premĺčané. Keďže žalobkyňa 2/ vznesla námietku premĺčania záložného práva predtým ako došlo k vykonaniu záložného práva (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka), záložný veriteľ sa už nemôže domáhať uspokojenia svojho práva. Uvedený záver možno vyvodiť aj z rozhodnutia v Krajského súdu Košice sp. zn. 3Co/224/2013, podľa ktorého námietku premĺčania môže vzniesť účinne záložca do momentu výkonu záložného práva, záložca musí námietku premĺčania uplatniť pred ukončením dobrovoľnej dražby. Dobrovoľná dražba je ukončená udelením príklepu licitátora. Odvolací súd doplnil, že otázka premĺčania a dobrých mravov bola riešená dovolacím, či ústavným súdom vo viacerých iných prípadoch. Podľa nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 176/2011 samotná dôvodnosť vznesenej námietky premĺčania rozpor s dobrými mravmi nezakladá. Aplikácia tohto inštitútu by mala byť len výnimočná a nemala by zhojovať neznalosť zákona - t. j. neznalosť plynutia premĺčacích dôb. V tomto smere poukázal aj na jednu zo základných zásad súkromného práva - *vigilantibus iura scripta sunt* - právo patrí bdelym. Preto je potrebné pri skúmaní otázky, či je vznesenie námietky premĺčania v rozpore s dobrými mravmi skúmať, či strana konania, ktorá sa dovoľáva rozporu s dobrými mravmi v súlade s § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, postupovala s dostatočnou mierou starostlivosti a opatrnosti práve v súlade so zásadou *vigilantibus iura*, ktorá predpokladá, že každý zodpovedá za náležitú mieru predvídavosti a opatrnosti nielen pri vzniku právneho vzťahu, ale aj pri uplatňovaní svojich práv a výkone svojich práv a povinností z neho vyplývajúcich. V spotrebiteľských sporoch nie je dôvod odchyliť sa od tejto ustálenej judikatúry, keď definícia dobrých mravov ako súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji preukazujú istú nemennosť, vystihujú podstatné historické tendencie, sú akceptované rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu základných noriem správania. V prejednávanom spore okolnosti tohto prípadu neboli takej výnimočnej povahy, ktoré by spôsobovali prelomenie týchto zásad, kedy by bolo možné dôjsť k záveru, že vznesenie námietky premĺčania žalobcami by bolo možné považovať za rozpor s dobrými mravmi. Žalovanému bolo zrejmé, že si žalobcovia neplnia svoje povinnosti úver riadne splácať, preto mal žalovaný ich správanie vyhodnotiť ako rizikové a dostupnými právnymi prostriedkami si ich dlh zabezpečiť pred tým, ako uplynie premĺčacia lehota. Navyše žalovaný je peňažný ústav, ktorý má v predmete činnosti poskytovanie úverov, a teda má profesionálnu povinnosť si strihnúť ich riadne splácanie či splatenie, resp. zabezpečenie splatenia. Nie je obvyklé, aby bezdôvodne dôveroval opakovaným sľubom dlžníkov, ktorí síce tvrdia, že chcú splácať svoj dlh, ale v skutočnosti nekonajú, sú nečinní. Aj v tomto smere pri predstave zachovania určitej miery dôvery veriteľa k dlžníkovi sú určité limity, ktoré veriteľ ako riadny hospodár a zodpovedný subjekt si musí strihnúť a nemôže sa dovoľávať porušenia dobrých mravov v prípade, keď sa dlžník dovoľáva svojich práv, v tomto prípade uplatnenia zákonnej námietky premĺčania (rozhodnutie NS SR sp. zn. 1Cdo/203/2018). Žalovaný si mohol zabezpečiť svoju pohľadávku voči žalobcom napr. exekučným titulom, písomným uznaním nároku. Odvolací súd nepovažoval vznesenú námietku premĺčania za vznesenú v rozpore s dobrými mravmi. Súd rozhodnutie súdu prvej inštancie vzhľadom na vyššie

uvedené vo výroku I. zmenil vo vzťahu k žalovanému 2/. V súlade s § 389 ods. 1 písm. d/ CSP odvolací súd vo vzťahu k žalovanému 2/ zrušil závislý výrok, ktorým súd prvej inštancie podľa § 335 CSP bez návrhu zrušil rozhodnutie o nariadení neodkladného opatrenia, a to z dôvodu, že nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody pre ktoré bolo vydané zanikli (došlo k zmene rozhodnutia). O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanovením § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Napadnutý rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia procesnej prípustnosti žaloby- žaloba o určenie neexistencie záložného práva nie je v tomto prípade procesne prípustná. Ak v dôsledku vznesenej námietky premĺčania záložné právo existovať neprestane, žaloba na určenie neexistencie záložného práva, ktorá je založená na vznesenej námietke premĺčania na súde nemôže byť úspešná, nakoľko takéto rozhodnutie by bolo v priamom rozpore s hmotným právom. Napadnutý rozsudok je v priamom rozpore s hmotným právom. Záložné právo nezaniklo a nezaniklo by ani pri úvahe o premĺčaní jeho výkonu, nemožno určiť, že nehnuteľnosti záložným právom zaťažené nie sú, nakoľko to jednoducho nie je pravda (§ 217 ods. 1 prvá veta CSP - pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia). Napadnutý rozsudok stojí na nesprávnom posúdení (momentu) spočívania premĺčacej doby pri uplatnení záložného práva prostredníctvom jeho výkonu. Záložný veriteľ sa v prípade výkonu záložného práva jednoducho nemá na aký orgán (alebo súd) obrátiť, aby mu premĺčacia doba výkonu záložného práva (nie na uplatnenie pohľadávky) spočívala. Takýto (odvolacím súdom podávaný nesprávny) výklad § 112 Občianskeho zákonníka však podľa názoru spoločnosti nezodpovedá spravodlivému usporiadaniu vzťahov (dlžník - záložný veriteľ) ani účelu § 112 Občianskeho zákonníka. Bolo by neprimerane tvrdým/nespravodlivým a diskriminačným riešením poskytnúť takýmto výkladom (podávaným odvolacím súdom) „výhodu“ spočívania premĺčacej doby len tým veriteľom, ktorí uplatňujú svoju pohľadávku súdnou cestou, zatiaľ čo ostatní/záložní veritelia budú zodpovední v zákonom stanovenej lehote nielen za začatie výkonu záložného práva, ale v tej istej lehote aj za jeho úspešné vymożenie. Dovolateľ nastolil prvú právnu otázku procesnej prípustnosti žaloby o určenie neexistencie záložného práva (resp. o určenie, že nehnuteľnosť nie je zaťažená záložným právom) založenej výlučne na námietke premĺčania výkonu záložného práva (premlčaním záložné právo predsa nezaniká, preto nemožno určiť súdnym rozhodnutím, že neexistuje; taktiež, zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva procesná prípustnosť takej určovacej žaloby - § 137 písm. c/ a d/ CSP); a druhú právnu otázku spočívania premĺčacej doby pri začatí výkonu záložného práva záložným veriteľom postupom predpísaným zákonom (t.j. otázka výkladu § 112 Občianskeho zákonníka vo vzťahu k začatiu výkonu záložného práva a plynutiu/spočívaniu premĺčacej doby - spočívajú premĺčacia doba výkonu záložného práva v dôsledku začatia takeého výkonu? Spočívajú vo vzťahu k výkonu záložného práva oznámením začatia výkonu záložného práva príslušnému štátnemu orgánu na úseku katastru nehnuteľností ako príslušnému orgánu v zmysle § 112 Občianskeho zákonníka? V prípade výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby v zmysle zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti je dražobník tzv. iným príslušným orgánom v zmysle § 112 Občianskeho zákonníka?). Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a o nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodne v zmysle § 453 CSP. Ďalej navrhol, aby dovolací súd odložil právoplatnosť napadnutého rozsudku v zmysle § 444 ods. 2 CSP až do právoplatného skončenia konania o dovolaní.

4. Žalobcovia 1/ a 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že žalovaný vyhlásil splatnosť celej zabezpečenej pohľadávky listom zo dňa 6. marca 2013, žalovaný tak mohol svoje právo uplatniť voči žalobcom 1/ a 2/ najskôr dňom 7. marca 2013, a preto premĺčacia doba uplynula dňom 7. marca 2016. Žalovaný neuplatnil zabezpečovanú pohľadávku proti žalobcom 1/ a 2/ na súde alebo u iného príslušného orgánu, a preto je zabezpečovaná pohľadávka žalovaného voči žalobcom 1/ a 2/ premĺčaná. Z rovnakého dôvodu je premĺčané aj záložné právo žalovaného, ktoré zabezpečuje premĺčanú pohľadávku a zaťažuje nehnuteľnosť vo vlastníctve žalobcov 1/ a 2/. Dražobník nie je orgánom verejnej moci, a preto návrh na vykonanie dražby podaný dražobníkovi nie je splnením hypotézy právnej normy obsiahnutej v § 112 Občianskeho zákonníka, a teda nie je iný príslušný orgánom podľa tohto zákonného ustanovenia. Vykonanie dražby tak nemá za následok spočívanie plynutia premĺčacej doby. Navrhli, aby dovolací súd

dovolanie zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP

v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. V danom prípade dovolateľ vyvodil prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP tým, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho posúdenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolací súd mal za to, že položenú druhú právnu otázku bolo potrebné v dovolacom konaní posúdiť prednostne, a to konkrétne otázku, spočívajúcu premlčacej doby pri začatí výkonu záložného práva záložným veriteľom postupom predpísaným zákonom (t.j. otázka výkladu § 112 Občianskeho zákonníka vo vzťahu k začatiu výkonu záložného práva a plynutiu/spočívaniu premlčacej doby - spočíva premlčacia doba výkonu záložného práva v dôsledku začatia takeého výkonu? Spočíva vo vzťahu k výkonu záložného práva oznámením začatia výkonu záložného práva príslušnému štátnemu orgánu na úseku katastru nehnuteľností ako príslušnému orgánu v zmysle § 112 Občianskeho zákonníka? V prípade výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby v zmysle zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti je dražobník tzv. iným príslušným orgánom v zmysle § 112 Občianskeho zákonníka?), nakoľko od nej záviselo posúdenie prvej právnej otázky.

10. Vzhľadom na nastolenie druhej právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dovolanie žalovaného procesne prípustné, v dôsledku čoho dovolací súd podrobil rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu. Pristúpil k posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke.

11. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

12. Význam premlčania v občianskom práve spočíva v nastolení stavu právnej istoty v súkromnoprávných vzťahoch. Podľa právnej teórie je tiež prejavom zásady vigilanti bus iura scripta sunt (práva patria bdelym, tým, čo sa o svoje práva starajú). Stanovenie premlčacích dôb je snahou zákonodarcu zabrániť príliš dlhému trvaníu práv a povinností. Uplynutím zákonom stanovenej premlčacej doby zaniká, resp. sa oslabuje, nárok ako vlastnosť subjektívneho práva spočívajúca v možnosti vynútiť štátnou mocou, ak je dlžníkom namietané premlčanie. Výsledkom je, že sa právo oslabuje iba o nárok, nezaniká však ako celok, stáva sa z pohľadávky už len tzv. naturálna obligácia. Inštitút premlčania je preto snahou právne uznať taký právny stav, ktorý nebol po dobu premlčacej lehoty dotknutý.

13. Zákonodarca v § 112 Občianskeho zákonníka konštruuje spočívanie (neplynutie) premlčacej lehoty. Vyjadruje, že počas trvania prekážky (uplatnenia práva) premlčacia doba od uplatnenia práva po dobu konania (resp. presnejšie počas stavu uplatneného práva) neplynie. Základom je tu preto téza, že veriteľ má mať zachovanú možnosť disponovať so svojim právom počas celej premlčacej doby. Ak mu leží v tejto možnosti prekážka, je jeho slobodná dispozícia s právom vylúčená. Pokiaľ by v čase takejto prekážky premlčacia doba nespočívala, dochádzalo by k zásahu do vlastníckeho práva veriteľa (inými slovami, stratil by časť svojho majetkového, vlastníckeho práva vystavením možnosti pretvorenia pohľadávky len na tzv. naturálnu obligáciu). Nezostal by chránený predmet vlastníckeho práva, majetok, chránený Ustavou SR, Listinou základných práv a slobôd a rovnako Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa záverov judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej ako „ESLP“) sa nechráni iba existujúci majetok, ale i „budúce právo môže byť považované za ‚majetok‘, iba pokiaľ už bolo nadobudnuté alebo pokiaľ je predmetom pohľadávky, ktorá je určitá. Ani nádej na uznanie vlastníckeho práva, ktoré dotyčná osoba nemá možnosť reálne vykonávať, nemožno považovať za ‚majetok‘ a rovnako je tomu tak v prípade podmienenej pohľadávky, ktorá zaniká splnením podmienky“ (rozhodnutie ESLP Glaser proti Českej republike zo dňa 14.2.2008, § 51).

14. Záložné právo je právom majetkovým, premlčaniu podlieha, pričom premlčacia doba je trojročná, ktorá začína plynúť odo dňa, keď vzniklo právo na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu. Premlčanie záložného práva sa riadi Občianskym zákonníkom aj v prípade, ak ním bola zabezpečená pohľadávka spravujúca sa Obchodným zákonníkom (zhodné závery plynú z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 250/2011 zo dňa 8.12.2011). Podľa § 151j Občianskeho zákonníka má záložný veriteľ právo na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky tromi spôsobmi, pričom tieto sú rovnocenné. Môže tak spraviť (i) spôsobom určeným v zmluve, (ii) predajom zálohu na dražbe podľa osobitného zákona, alebo (iii) predajom zálohu podľa osobitných zákonov.

15. Záložné právo plní uhradzovaciu funkciu, ktorá nastupuje potom, čo zabezpečená pohľadávka nie je riadne a včas splnená. Výkon záložného práva si môže záložný veriteľ uplatniť v rámci postupu upraveného v ustanovení § 151j Občianskeho zákonníka, tzn., že sa môže uspokojiť spôsobom určeným v záložnej zmluve alebo predajom zálohu na dobrovoľnej dražbe alebo predajom zálohu v exekúcii. Zo znenia citovaného ustanovenia vyplýva, že záložný veriteľ má právo voľby, ktorý spôsob výkonu záložného práva využije a že všetky tri spôsoby sú rovnocenné.

16. Predaj zálohu na dobrovoľnej dražbe upravuje zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách. Uvedený zákon bol prijatý v rámci reformy záložného práva, cieľom ktorej bolo vytvorenie takého právneho a inštitucionálneho rámca pre záložné právo, ktorý povedie k rozšíreniu možností financovania podnikateľských aktivít, najmä v sektoroch malého a stredného podnikania. Jednou z úloh reformy záložného práva bola aj úprava vykonania záložného práva k hnutelnému a nehnuteľnému majetku dobrovoľnou dražbou, so zameraním na posilnenie hypotekárneho financovania kúpy či rekonštrukcie nehnuteľností, vrátane obnovy zastaralých bytových domov, resp. financovania podnikateľských projektov. Z dôvodovej správy k tomuto zákonu vyplýva, že "... nová právna úprava má umožňovať právne bezproblémový výkon záložného práva, ako pre hnutelné, tak aj pre nehnuteľné veci a súčasne poskytovať aj primeranú ochranu vlastníckeho práva záložcu k draženému predmetu záložného práva. Kvôli efektívnosti komplexných zmien právnej úpravy záložného práva je potrebná nová komplexná a jednotná úprava dražby mimo výkon súdneho rozhodnutia. Nová právna úprava upravuje podmienky predaja predmetu zálohu záložným veriteľom. Úprava sa týka tak predaja hnutelných vecí, ako aj

predaja nehnuteľností. Uspokojenie veriteľa speňažením nehnuteľnosti dražbou uskutočňovanou súdom prípadne exekútorom je pomerne zložitá a časovo náročná, v celom rade prípadov je možné dosiahnuť rovnakého výsledku verejnou dražbou mimo súdneho výkonu rozhodnutia či exekúcie, ktorá môže byť pre dlžníka ekonomicky výhodnejšia."

16.1. Sledujúc uvedený cieľ v zmysle právnej úpravy dobrovoľnú dražbu vykonáva dražobník na návrh záložného veriteľa, v ktorom tento vyhlasuje, že má splatnú pohľadávku zabezpečenú záložným právom v určitej výške. Pre vykonanie dobrovoľnej dražby je bezvýznamné, či záložný veriteľ disponuje exekučným titulom, na rozdiel od exekúcie, kde pred jej začatím musí prebehnúť základné súdne, prípadne iné konanie a oprávnený musí disponovať exekučným titulom.

16.2 Dovolací súd uvádza, že podľa § 7 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách navrhovateľ dražby vyhlasuje, že je záložným veriteľom s tým, že jeho záložné právo viazne na nehnuteľnostiach, ktorých vlastníkom je záložca s tým, že nehnuteľnosti je možné dražiť. Dôvodom, pre ktorý navrhovateľ dražby podáva dražobníkovi tento návrh na vykonanie dražby je uspokojenie splatnej pohľadávky navrhovateľa dražby, ktorá je zabezpečená zmluvou o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti, predajom nehnuteľnosti (predmetu dražby) na dražbe organizovanej dražobníkom. Dražobník je orgánom verejnej moci a preto návrh na vykonanie dražby podaný dražobníkovi je splnením hypotézy právnej normy obsiahnutej v § 112 Občianskeho zákonníka a teda je príslušným orgánom podľa toho ustanovenia.

17. V danom prípade ide o posúdenie, či premlčacia doba spočíva v dôsledku začatia výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby a či je dražobník iným príslušným orgánom v zmysle § 112 Občianskeho zákonníka. Dovolací súd (vzhľadom na čas vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu a podaného dovolania), v súvislosti s možnými úvahami o existencii tzv. ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (R 71/2018) pripomína, že obdobnou otázkou sa dovolací súd zaoberal v rozhodnutí (až) z 30. novembra 2022 sp. zn. 5Cdo/64/2020, na ktoré v okolnostiach posudzovanej veci v celosti tiež poukazuje.

„Dražobník je teda subjekt, ktorému zákon zveruje oprávnenie zrealizovať právo záložného veriteľa na výkon záložného práva, ktorým je zabezpečená pohľadávka záložného veriteľa, preto ho možno považovať za iný príslušný orgán v zmysle § 112 OZ. V nadväznosti na uvedené potom začatie dražobného konania spôsobuje, že premlčacia doba vo vzťahu k záložnému právu neplynie. V tejto súvislosti však treba zdôrazniť, že to neplatí vo vzťahu k pohľadávke záložným právom zabezpečenej. Vo vzťahu k nej premlčacia doba plynie, pretože jej spočívanie v zmysle § 112 OZ môže nastať iba v prípade jej uplatnenia na súde, resp. v rozhodcovskom konaní, pretože iba tieto orgány majú kompetenciu uložiť povinnosť povinnej osobe pohľadávku zaplatiť veriteľovi, teda zabezpečiť exekučný titul, ktorý môže oprávnený vykonať v exekúcii. Ako už bolo povedané, pre výkon záložného práva však exekučný titul nie je potrebný, pričom záložný veriteľ sa môže uspokojiť alebo domáhať sa uspokojenia zo zálohu aj vtedy, keď je zabezpečená pohľadávka premlčaná."

18. Platí, že premlčacia doba spočíva po celú dobu súdneho alebo obdobného konania za predpokladu, že oprávnený v začatom súdnom alebo inom konaní riadne pokračuje. Riadne pokračuje v konaní ten, „kto nebráni svojimi procesnými úkonmi jeho náležitému priebehu tak, aby toto konanie mohlo skončiť meritorným rozhodnutím" (rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky sp. zn. Cpj 35/78 zo dňa 24.10.1979, R 22/1979).

19. Dovolací súd dospel k záveru, že žalovaný oznámil žalobcom listom zo dňa 6. marca 2013, že vyhlasuje splatnosť celého úveru jednorázovo dňom 6. marca 2013. Premlčaniu podlieha záložné právo v trojročnej premlčacej dobe, ktorá začína plynúť odo dňa, keď vzniklo právo na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu t.j. najskôr dňom 7. marca 2013, preto podľa názoru dovolacieho súdu žalovaný mohol uplatniť svoje právo uspokojiť sa zo zálohu prvý krát. V katastri nehnuteľností bolo zapísané dňa 7. júna 2013 začatie výkonu záložného práva, následne dňa 9. mája 2013 podal žalovaný návrh na vykonanie dobrovoľnej dražby a oznámil začatie realizácie záložného práva 31. mája 2013. Uplatnením práva podľa § 112 Občianskeho zákonníka plynutie premlčacej doby sa prerušilo (teda premlčacia doba neplynula).

20. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. b/ CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

21. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

22. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

23. Uvedený dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP zároveň predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita takúto otázku (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí) vyriešil. Taktiež platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca (kľúčová) pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie a ani akademické otázky, ktoré nemajú vôbec súvis s rozhodovaným sporom. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku, kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a teda aj pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale výlučne záver súdu rozhodujúceho o jej dovolaní (pozri uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 4Obdo/64/2017, 4Obdo/30/2018).

24. Vo vzťahu k dovolateľom položenej prvej otázke o posúdení skutočnosti, či práve na jej zodpovedaní bolo postavené rozhodnutie odvolacieho súdu (teda, či ide o kľúčovú právnu otázku pre rozhodnutie daného sporu), dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že dovolateľom predložené právne posúdenie predmetnej otázky vo svojej podstate vychádza z vyriešenia druhej otázky.

25. Dovolateľ však svoju prvú otázku postavil spôsobom, či procesnej prípustnosti žaloby o určenie neexistencie záložného práva (resp. o určenie, že nehnuteľnosť nie je zaťažená záložným právom) založenej výlučne na námietke premlčania výkonu záložného práva. (premlčaním záložné právo predsa nezaniká, preto nemožno určiť súdnym rozhodnutím, že neexistuje; taktiež, zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva procesná prípustnosť takej určovacej žaloby - § 137 písm. c/ a d/ CSP). Vo vzťahu k takto vymedzenej otázke dovolací súd poukazuje na to, že žalovaný výkon záložného práva si podľa § 112 Občianskeho zákonníka uplatnil návrhom na vykonanie dobrovoľnej dražby (u dražobníka) 9. mája

2013 riadne a včas, čo spôsobilo spočívanie premlčacej doby a záložné právo premlčané nebolo.

26. Najvyšší súd po zhrnutí významných právnych hľadísk vzťahujúcich sa na danú vec uzatvára, dražobník je subjekt, ktorému zákon zveruje oprávnenie zrealizovať právo záložného veriteľa na výkon záložného práva, ktorým je zabezpečená pohľadávka záložného veriteľa, preto ho možno považovať za iný príslušný orgán v zmysle § 112 Občianskeho zákonníka. V nadväznosti na uvedené potom začatie dražobného konania spôsobuje, že premlčacia doba vo vzťahu k záložnému právu neplynie (spočíva). Záložné právo v predmetnom prípade nie je premlčané, nakoľko splatnosť celého úveru nastala 6. marca 2013, premlčacia doba začala plynúť od 7. marca 2013 a žalovaný uskutočnil úkony výkonu záložného práva riadne a včas a to návrhom na vykonanie dražby dražobníkovi 9. mája 2013, teda uplatnením práva sa podľa § 112 Občianskeho zákonníka plynutie premlčacej doby prerušilo (teda premlčacia doba neplynula).

27. Dovolací súd na uvedenom základe dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

28. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.